

Zo maak je een groene oase van jouw tuin of balkon

Tuinieren maakt jou én je omgeving gezonder en gelukkiger. Bovendien maak je er vogels, vlinders, bijen en andere insecten blij mee. Wil jij ook een groene oase maken van jouw tuin of balkon? Klik op een van de onderstaande thema's en ga direct aan de slag met deze handige tips en trucs!

- [Biodivers en bijvriendelijk tuinieren](#)
- [Eten van je balkon](#)
- [Klimaatvriendelijke tuininrichting](#)
- [Bodem en composteren](#)
- ['Ongewenste' gasten](#)

Biodivers en bijvriendelijk tuinieren

Heeft het zin om een bijvriendelijke tuin te maken als de rest van de buurt alles betegeld heeft?

Dat heeft zeker zin, elke plantje helpt. Onze inheemse bijen vliegen 100 tot 200 meter van nest naar bloem. Zorg voor bloeiende [bijvriendelijke bloemen](#) tijdens alle seizoenen. En zorg voor schuilplekken, zoals stapeltjes stenen, takken en bloempotten. Of koop een insectenhotel bij Natuurmonumenten of [IVN](#). De meeste wilde bijen nestelen in de grond, dus schoffel zo min mogelijk.

Waar koop ik als particulier inheemse of insectvriendelijke planten?

Koop bij [kwekers](#) die hun planten biologisch of zonder bestrijdingsmiddelen kweken. Inheemse planten zijn het aantrekkelijkst voor de meeste insecten. Toch komen insecten ook af op uitheemse planten zoals lavendel.

Mijn balkon heeft maximaal vijf uur per dag zon, hoe trek ik dan toch insecten aan?

Zoek planten die het in de halfschaduw goed doen en zorg voor voldoende schuilplekken. Er zijn genoeg insecten die niet de hele dag in de zon willen.

Voor een zonnig balkon

- Mediterrane kruiden
- Sedum
- Salie
- Kogeldistel
- Lavendel
- Zonnehoed
- Olijfkruid
- Kattenkruid

[Bekijk hier meer planten die tegen de zon kunnen.](#)

Wat doe ik met de uitgebloeide bloemen van mijn planten?

Je kunt ze eruit halen, soms volgt dan een tweede bloei. Of laat de natuur haar gang gaan. Vogels komen bijvoorbeeld af op de zaadjes van een uitgebloeide sering. En een uitgebloeide margriet is een fijne overwinterplek voor insecten.

Hoe leg ik een Tuiny Forest aan in mijn eigen tuin?

In de handleiding '[Jouw Tuiny Forest](#)' staan veel tips over de aanleg en het onderhoud van een Tuiny Forest.

Eten van je balkon

Welke eetbare bloemen en planten kan ik op mijn balkon verbouwen?

Rabarber, snijbiet en palmkool kun je zelf verbouwen en zien er ook nog eens leuk uit. Mooie [eetbare bloemen](#) zijn: daglelie, goudsbloem, komkommerkruid, begonia, geranium (1-jarige) en pimpernel. Van de Oost-Indischekers kun je de bloem, het blad en de knopjes eten.

Op mijn kleine balkon staan veel planten in weinig aarde. Kunnen ze daar tegen?

Planten hebben niet veel aarde nodig, wel voldoende water en voedingsstoffen. Voeg bijvoorbeeld voedingsstoffen toe op basis van algen of plantaardige meststoffen.

Welke plantjes zijn leuk in een moestuinbak voor kleuters?

Radijs, pluksla, rucola, koriander, peterselie, aardbeien, sterrenkers en snijbiet zijn aanraders. Een pompoen in het najaar is ook erg leuk.

Welke planten kun je wel of niet bij elkaar planten?

Aardbeien kunnen niet goed bij sperziebonen en spinazie. En snijbiet niet bij prei. Meer combinaties die elkaar versterken of verzwakken staan in de [zaaikalender](#) van IVN.

Klimaatvriendelijke tuininrichting

Wat is de eerste stap als ik wil beginnen met een klimaatvriendelijke tuin?

Haal de tegels eruit en zorg voor groen. Maak geen verhoogde borders, maar zorg dat regenwater direct de border in kan stromen. Een klinkerpad en stapstenen laten water ook makkelijk door. Bekijk voor meer tips over klimaatadaptieve planten dit [webinar](#) van IVN.

Welke planten zijn geschikt voor zoute zeelucht en zandgrond?

Duindoorn, kardinaalsmuts, teunisbloem, kruiskruiden, rododendron en diverse grassen zijn geschikt. En de geranium als bodembedekker. Extra tip: Loop een keertje door de duinen om te kijken wat daar goed groeit.

Mijn nieuwe planten hebben veel last van de wind, hoe voorkom ik dat de bladeren afbreken?

Als planten goed zijn geworteld, dan kan wat bladschade door de wind geen kwaad. Vaste planten herstellen zich vaak in het volgende groeiseizoen. Als je toch iets wil doen, plaats dan tijdelijk een schutting of scherm totdat de planten groot en sterk genoeg zijn.

Mijn grasveld is erg droog. Welke groene bodembedekker kan ik combineren met gras zodat er altijd iets groeit?

Dat hangt af van je bodem en waar je woont. Kruipkamille en kruiptijm kunnen het verdragen als je er af en toe overheen loopt. Je kunt ook kiezen voor sedummatten. Die doen het goed op kleigrond (niet op zand). De meest ideale oplossing is kleinere stukken groene bodembedekking afwisselen met stapstenen.

Creatief met water

- Vang koud water op tijdens het opwarmen van de douche.
- Hergebruik water waarmee je groenten hebt gewassen.
- Koop een regenton.

Moet ik mijn planten in de winter afdekken?

Door ons milde klimaat is dat meestal niet nodig. Dek alleen planten af die echt niet tegen kou kunnen.

Bodem en composteren

Ik ben net begonnen met een moestuin, waar moet ik rekening mee houden?

Maak een goede indeling; zorg voor voldoende loopruimte en zorg dat je vanaf de paden overal goed bij kunt. En hou de voeding op peil, begin met één keer 20 liter per vierkante meter en daarna 5 liter per vierkante meter. In het boekje '[Ecologisch tuinieren voor beginners](#)' wordt de basis uitgelegd.

Moet ik mijn tuin elk voorjaar behandelen met koemest en/of kalk?

Dat ligt eraan waar je de tuin voor gebruikt. Als je een moestuin hebt en je wil veel oogsten, dan moet je af en toe bemesten. Heb je een siertuin en groeien je planten goed, dan is bemesten niet nodig. De grond in West-Nederland is van nature al kalkrijk, kalk toevoegen is dus niet nodig. Je kunt ook kiezen voor planten die weinig kalk nodig hebben zoals de bosbes en vingerhoedskruid.

Wat is de minimale afmeting van een zelfgemaakte composthoop?

Dat hangt af van de hoeveelheid tuin- en keukenafval. Heb je weinig afval, kies dan voor een wormtoren. Heb je meer afval, kies dan voor een vat van 200 of 300 liter. Vanaf 500 liter afval kun je een composthoop maken. Scherm de wanden af met houten latten en dek het af met compost. Vergeet niet om de composthoop water te geven bij langdurige droogte. De kans op verdamping is lager als de hoop de vorm heeft van een kubus. Meer weten? Bekijk dan de [basistips voor starten met composteren](#).

Hoe kan ik beginnen met het maken van eigen grond?

Voor potgrond zijn [online recepten](#) te vinden. De volle grond kun je '[mulchen](#)' (bedekken) met herfstblad, dat verteert dan. Met gemaaid gras kun je moestuingrond goed mulchen. Meer voeding nodig? Gebruik dan compost of eco-mestkorrels.

Kan (on)kruid op de composthoop? Zoals heermoes, zevenblad of haagwinde?

De wortelstokken van deze wortel(on)kruiden kunnen niet op de composthoop, de rest van de plant wel. Zorg er ook voor dat de zaden niet op je composthoop terecht komen.

Ik heb sinds kort een bokashi. Kan ik met het materiaal hieruit mijn grond verbeteren?

Met een bokashi kun je organisch materiaal fermenteren in plaats van composten. Het materiaal is niet zo ver verteerd als compost, gebruik het daarom alleen op de grond (en niet erdoorheen). Extra tip: let op dat de bokashi niet te vochtig wordt; voeg regelmatig zaagsel toe.

Is paardenmest geschikt om de tuin mee te bemesten?

Ja. Laat het wel een jaar liggen voor gebruik. Verse paardenmest kun je wel bovenop de grond leggen, of door de composthoop mengen.

Waar moet ik op letten bij het kopen van tuinaarde?

Het mooiste is als je tuinaarde geen turf bevat, want daarvoor worden turfgronden afgegraven in Oost-Europa.

Ik heb sinds vijf jaar een moestuin met wisselteelt. Hoe kom ik erachter of de bodem nog in goede staat is?

Als de moestuin veel opbrengt dan is de bodem waarschijnlijk goed. Kijk of de bodem een kruimelige structuur heeft en of de bovengrond niet verspoelt bij harde regen.

Werkt gemalen lavasteen om de bodem gezond te houden?

Lavameel bevat veel mineralen en vooral veel silicium. Silicium kan plantencellen sterker maken tegen plantenziekten en luizen. Lavameel mist wel een aantal voedingsstoffen, zoals stikstof en fosfaat. Maar een sterk bodemleven kan fosfaat in de grond wel beter beschikbaar maken.

Ik ben mijn tuin aan het herontwerpen. Moet ik het zand onder mijn tegels helemaal afgraven of is het voldoende om er wat tuinaarde op te gooien?

Zand laat vocht niet goed door. Je kan ervoor kiezen om houtcompost en houtsnippers op het zand aan te brengen. Let erop dat er geen harde scheiding is tussen zand en de bovenste aangebrachte laag. Door de twee soorten grond wat te mengen laat het vocht beter door.

Mag je plantjes die in een toiletrol zijn gezaaid zo in de grond zetten?

Dat kan. Maar pas op dat de rol niet de voeding uit de grond haalt, de bladeren worden dan geel. Een voordeel van zaaien in een toiletrol is dat de wortel van penwortelkruiden heel blijft.

‘Ongewenste’ gasten

Hoe verwijder ik luis op mijn planten?

Laat de luizen lekker zitten, de koolmezen zijn namelijk dol op ze. Wil je toch van ze af? Zet dan larven van het lieveheersbeestje op de plant, die kun je online bestellen. Of hang een aardenwerken pot met stro erin op, dat trekt lieveheersbeestjes aan. Je kunt ook knoflook of koriander in de buurt van bladluis planten, daar houden ze niet van. Of plant een vlier, de luizen gaan daar dan op zitten en laten je andere planten met rust.

Wat werkt goed tegen naaktslakken?

Slakken ruimen afval op in je tuin en zetten dat om in humus, zo krijg je een gezonde bodem. Jonge slaplantjes kan je beschermen door er een deel van een petfles omheen te zetten. Wil je van slakken af, maak je tuin dan aantrekkelijk voor vogels. Loopeenden en egels eten ook naaktslakken. Zet nooit een schaalpje bier neer, naaktslakken verdrinken dan en trekken andere (kannibaliserende) naaktslakken aan.

Wat is de oorzaak van wolluis?

Mogelijk staat de plant op een vochtige en tochtige plek. De bodemsamenstelling heeft geen invloed op wolluis.

Bladafval is goed voor de tuin. Maar hoe voorkom ik dat daardoor een ideale leefomgeving voor teken ontstaat?

[Tekenen](#) houden van vocht, hoog gras, varens en een dikke strooisellaag. Hou het gras dus wat korter en maak de strooisellaag niet te dik. Overigens komen teken in tuinen minder vaak voor dan in de natuur.

Hoe weet ik of mijn planten beschadigd zijn door boomschimmels?

Zien de wortels er nog gezond uit? Dan is er geen schade door boomschimmels. Het is lastig om zelf vast te stellen waar de schade dan wel door komt. Daarvoor kun je microbiologisch onderzoek laten uitvoeren.

Hoe kan ik de melde in mijn tuin verminderen?

Handmatig wieden biedt uitkomst. De plant verspreidt zich via zaden, dus verwijder ze voordat ze nieuwe zaden aanmaken. Melde duidt verder op verstoring van de bodem, even niet spitten en de bodem met rust laten kan helpen. Je kunt melde trouwens ook eten.

Starten met een wormenhotel

- Schaf compostwormen aan. Bestel ze online of haal ze op bij iemand die al een wormenhotel heeft.
- Zorg dat het wormenhotel niet te klein is.
- Zorg voor een goede verhouding tussen droge aanvoer (zoals takjes) en natte aanvoer (groenmateriaal).
- Zet een wormenhotel in de schaduw of halfschaduw, niet in de volle zon.

Bovenstaande tips & trucs zijn gedeeld in het webinar ‘Geef jouw tuinier-kennis een boost’, dat op 9 juni 2020 werd georganiseerd door IVN natuureducatie, vanuit de [Groen Dichterbij programma's](#) in Rijswijk, Leiden en Leiderdorp. Deze programma's worden mede mogelijk gemaakt door de provincie Zuid-Holland.

Met dank aan de actieve deelnemers en de experts van dit webinar: Wendy Bakker (Operatie Steenbreek Rijswijk), Annemarie van Dam (adviseur Bodem en Groen), Anna Kreffer (KNNV afdeling Den Haag) en Joost van der Spek (Manos Verdes).